פרי הארץ — חיי שרה

וה' ברך את אברהם בכל. במדרש בשביל המעשרות, שנאמר ויתן לו מעשר מכל.

והענין הוא לפי דברי הזוהר על ואברהם זקן בא בימים עיין שם, ולהסביר הענין על דרך צחות, כאמרם ז"ל על ברזילי הגלעדי שהיה בן שמנים שנה ואמר האדע בין טוב לרע אם יטעום אשר יאכל. ואמרו רז"ל שטוף בזמה היה וקפצה עליו זקנה.

והנה באמת שעל כל תאוות העולם נאמר שכן דרך איש מנאף, משביעו רעב.

וכן אמרו רז"ל על כל התאות אין אדם מת וחצי תאותו בידו, ולכן הם מזקינין דעתו של אדם, מהיות אין דעתו נחה תמיד ומתאוה, והכתוב אומר תאות עצל תמיתנו, וכן פסוק תוחלת ממושכה מחלת לב.

והנה על דרך זה אפשר למצוא בעבודת ה', להיות דבר ה' יקר למצוא, ואי אפשר להסתפק ממנו, שכל הגדול מחבירו משיג עומק רום הנעלם מאתו, וכל השגותיו מאין ואפס נחשב לו, כמאמר והחכמה מאין תמצא, כי הוא ית' אין סוף וכן כל השגותיו אין סוף, אבל עיקר העבודה הוא ההתקשרות אליו ית' בכל מדה ומדה ובכל אופן המתגבר על האדם, שהרי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואם אתמול הפילו והתגבר עליו ורוח ה' נחה עליו להתקשר בו ית' באותה מדה, אעפ"כ מתנקש עליו היצר למחר באופן אחר ויותר קשה, ואפילו אם ינצחהו בכל יום בצל שדי ובסתר עליון, אעפ"כ מתחזק עליו היצר להפילו ברשתו לעולם, אלא אם כן שהתחזק האדם כל כך עד שיצא לחירות מלהשתמש באותה מדה לעצמו כלל, ולא יהנה בה כי אם בהשתמשו בעבודת בוראו יתברך, כמאמר דוד המלך ע"ה ולבי חלל בקרבי, אז ינוח היצר מאתו, כי במה ילכדנו אם אין לו שום הנאה של כלל להשתמש בו לעצמו ואדרבא מצטער, כמאמר רז"ל טובתם של רשעים רעה היא אצל צדיקים.

ואופן זה נקרא בשם גאולה ובנין בית המקדש בימיו, כי הימים נקראים מדות כידוע, ועתה נגאל במדה זו מקושי עבודת היצר, וכל עוד שאין הגאולה, תהיה לו היצר מתחבט עליו, ואין שום חילוק בין פעם לשתים למאה פעמים, ואם ח"ו עונותיו ילכדונו אפי' בעשירי באחד ומאה, ממילא הימים הראשונים יפלו, פי' כל מה שנתגבר על היצר עד אותו פעם בשכל הנעלם ורוח הקדש, הכל הכניס בקליפה באותו פעם, ותקומה לא היתה לו באותו השכל ותגבורת הראשון, שבתחילה עמד כנגד היצר באותו התגברות ועצת ה', שהרי עכשיו אחרי ידיעתו גדול העצה ותושיה, והמשיל על עצמו את היצר הרע לשמוע אליו, הכניס נצוצי קדושה אלו גם כן בקליפה, ואיככה יוכל להעל משחת חיות הנזכר לעיל באותה עצה עצמה, כאמרם ז"ל כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו, ופירוש לא נבנה בית המקדש כמבואר לעיל, וכיון שלא נבנה והיצר מפילו ממילא

נחרב, שהרי מכניס ניצוצי הקדושה בקליפה, ר"ל בהתגבר היצר על חיות הקדש אשר נחה עליו תמול ושלשום להנצל ממנו.

וכיון שמתגבר עליו לעת כזאת, ממילא צריך לחפש ולהתחזק באופן אחר ובעצה וגבורה למלחמה, שהרי לא נשקט היצר בעצת ה' כתמול שלשום, אבל כללא דמילתא היא האמונה במה שאין עין רואה ואין האזן שומעת ואין שום שכל משיג ונשגב ה' לבדו, ואח"כ התחזקות היראה וממילא תחול אחר האמונה, כי שניהם דבר אחד ואחדות פשוט, וזהו המביא התקשרות בו ית' בכל מדה ומדה, כי דברים אלו המה העומדים ברומו של עולם ומשברים כל התאות וכל הקליפות, ובהתגבר אלו על עצמו יתפרדו כל פועלי און כהמס דונג מפני אש, ויהי מושל ברוחו מלכד.

וזהו ואברהם זקן בא בימים, פי' במדות בא אל הזקנה, ופירוש הזקנה הוא בטול הילדות והשחרות הבל כדרך העולם הגשמי, מרוב השתמשו בחושיו כל ימיו בזקנתו מתבטלים, וכל המשתמש יותר קופצת עליו זקנה יותר. כן דרך ה', אחרי התגברו במדותיו להשתמש לעבודתו ית' ולא לשום הנאת עצמו כלל, יוצא מן המדות ומתבטלים להתקשר בו ית' תמיד בלי שום הפסק רגע.

וזהו וה' בירך את אברהם בכל, כי ההתקשרות נקראת כל, שהוא כולל שנים לאחד, וכמאמר כי כל בשמים ובארץ כידוע. ואמר המדרש בשביל המעשרות שנאמר ויתן לו מעשר מכל, כי ידוע הוא שהיראה נקרא מעשר, שהיא ה' אחרונה והוא מעשר מכל, פי' מעשר מן ההתקשרות כידוע, ומן היראה והאמונה זכה אל ההתקשרות כנזכר לעיל.